

Kwade Hoek

Een gat in de stuifdijk

De Kwade Hoek (ca 400 hectare groot maar nog steeds aangroeïend) kreeg zijn naam in de 17e eeuw, toen schepen nog via een lastige bocht met ondiep water en grondzeeën naar de veilige haven ('goede rede') van Goedereede voeren. Rond 1850 lag de meest landwaartse duinenrij nog pal aan zee. Zeewaarts lag alleen strand. Het hele gebied dat zich hier nu uitstrekt is sindsdien ontstaan door kustaangroei, mede als gevolg van de Deltawerken. Die aanwas gaat gestaag door: het is een van de jongste stukjes Nederland.

Net als andere zoutplanten lijkt zeekraal een beetje op een vetplant. De bladeren zijn vergroeid met de stengel en daardoor niet als zodanig te onderscheiden. Zeekraal is op het slik de allereerste pionierplant. Als de bodem hoog genoeg is, kan zeekraal zich razendsnel uitbreiden.

Golven en getijdestromen brengen zand naar de kust en zorgen voor steeds bredere stranden. Een deel van het zand waait landinwaarts. De meeste duintjes ontstaan door het over het strand waaien van zand vanuit het zuidwesten. Het gaat hierbij om enorme hoeveelheden. Heel opvallend: niet biestarwegras is hier, zoals elders, de eerste zandbinder maar zeekweek, hoewel biestarwegras recent toeneemt. De rijtjes jonge duinen worden onderbroken door strandachtige laagten met getijdegeulen. Aan de oostkant staan deze laagten nog steeds in verbinding met zee of - beter gezegd - de monding van het Haringvliet. Er liggen tussen de duinen uitgestrekte schorren, vochtige, regelmatig door de zee overstroomde vlakten met een zoutminnende vegetatie, hoewel biestarwegras recent toeneemt. Nog verder oostwaarts liggen onbegroeide slikken die bij elke vloed onder water lopen en bij eb weer droogvallen. Bij hoog water en zeker bij stormvloeden dringt het zoute zeewater hier ver door. Alleen in het meest westelijk deel van de Kwade Hoek is de invloed van de zee gering; hier ligt een reeks van smalle, vrijwel zotte natte duinvalleien.

Bij de ingang van het gebied ligt meteen een flinke duinregel: de hoofdwaterkering van Goeree, onderdeel van de dijkkring. Hier begint het 'buitendijkse' gebied dat niet beschermd wordt tegen de zee. Vanaf dit punt naar het noorden liggen achter de met duindoorn en braam begroeide duinen, weer lage duintjes, schorren en krekken. Daarachter liggen de brede, aangroeiende stranden. Wie zo door de Kwade Hoek loopt ziet steeds jongere stadia van duinaangroei.

De Kwade Hoek is een staalkaart van de geologische processen die

het westen van Nederland in de afgelopen millennia hebben gevormd: afzetting en verstuing van zandstranden en duinen aan de noord- en westkant en bezinken van kleideeltjes (slib) aan de oostkant, met alle bijbehorende stadia van ontwikkeling van de plantengroei.

Stuifdijken

Vroeger stimuleerden medewerkers van het waterschap de duinontwikkeling door het plaatsen van rijshoutschermen en het planten van helm. Aan de westkant van de Kwade Hoek zijn daarom een paar 'ouderwetse' stuifdijken te vinden. Om ook hier de natuurlijke dynamiek van getij en wind te herstellen, is in de winter van 2008 een groot deel van het opgehoopte zand weggehaald. Graafmachines trokken de begroeiing weg en laadden het zand op grote dumpers. Verder zuidwaarts is dit zand gebruikt om het Flaauwe Werk, de asfaltdijk ten noorden van Ouddorp, van een duinachtige bovenlaag te voorzien. Op de plek van de vroegere stuifdijk in de Kwade Hoek ontstond zo een veel slankere duinregel, met op een aantal plaatsen laagten waar de zee met nieuwe geulen zou kunnen doorbreken naar de achtergelegen vallei. In een paar maanden tijd ontstond hier een fel stuivend kustlandschap. Al in maart 2008 was er een 'wash-over' (in gewoon Nederlands: een doorbraak), de zee brak, bij een hoge vloedstand en een niet eens zo harde noordwestenwind, voor het eerst door naar de laagte achter de voormalige stuifdijk.

De schorren direct ten oosten van het pad vanaf 't Plaatje zijn de oudste van de Kwade Hoek, en nu ruim honderd jaar oud. Dit stuk wordt al vele tientallen jaren beweïd en draagt de logische naam 'Koeienschor'. De koeien voorkomen dat de soortenrijke schorrenvegetatie volgroeit met hoge grassen zoals zeekweek. De lagere, dagelijks bij vloed overstroomde en zeer vogelrijke slikken en platen liggen aan de noord- en oostkant van de Kwade Hoek. Meer naar het westen en zuiden is de bodem wat hoger. Er groeien planten die goed tegen zout kunnen, in de overgangszone naar de onbegroeide slikken is dat zeekraal. Landinwaarts van de zeekraalzone hebben de schorren een meer stabiele begroeiing met weer andere kustplanten. Engels gras staat veel op de hoogste schorren, op de overgang naar het duin. Het is

Zaadzetting bij zulte in september

geen gras, maar heeft grasachtige blaadjes met vrolijk roze bloemetjes in een bolletje op een steeltje. Vooral in de nazomer hangt in de brakke rietmoerassen een onmiskenbare soepgeur van selderij die hier gewoon in het wild groeit. Ook heemst is een nazomergast die je niet gemakkelijk over het hoofd ziet. In 2006 heeft zich vanuit zuidelijker kusten zeealant op de schorren van de Kwade Hoek gevestigd. Dit is een forse, geelbloeiende composiet met bloemen die lijken op die van heelblaadjes. Inmiddels is ze ook op een aantal plekken in het Waddengebied opgedoken.